

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

**Oviedo, Francisco de
Lvgdvni, M.DC.LI.**

§. 3. De formis accidentalibus iudicium fertur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95503](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95503)

esse ab illa, sed quamdam terminationem, propter quod potest terminari, ab alia, & aliam accipere terminationem. Ex his principiis sic arguo. Casu quo forma, & modus vnionis creentur, materia prima tantum se habet per modum puri termini respectu formæ, & modi vnionis, ergo poterit terminare multiplicem vnionem. Probo ex doctrina, quam supra ex Valquo retuli: tunc materia prima non acciperet esse à forma neque illi daret esse, quia supponimus creari formam, & modum vnionis: ergo posset aliam vnionem ad formam aliam terminare. Probo consequentiam: natura potest terminari pluribus suppositis, seu subsistentiis, quia tantum se habet vt terminus subsistentiarum, non vt causa, neque vt effectus: sed si vniones, & formæ creentur, materia tantum se habebit, vt terminus vnionum ad formas, non vt causa, neque vt effectus illarum: ergo poterit pluribus vnionibus terminari.

20 Rationem à priori huius conclusionis accipe. Non maior, sed eadem omnino virtus requiritur ad terminandam duplicem vnionem ad formas distinctas simul, & ad terminandas easdem vniones successiue: ergo materia, quæ potest terminare successiue potest vtramque simul terminare. Antecedens probo: terminus vt terminus non est causa, sed tantum per suam entitatem terminat vniones productas ab aliis causis. Vnde terminare vniam vnionem dicit suam entitatem & vnionem productam ab alia causa, terminare duplicem vnionem, dicit eandem omnino entitatem ex parte materiæ, & duplicem vnionem productam aliunde: ergo vnio, quæ additur quando materia terminat vnionem non oritur ex ipsa materia: ergo siue materia terminet vniam vnionem, siue duplicem, nihil additur ex parte materiæ, neque illi intrinsecum, neque extrinsecum ortum ab ipsa materia, neque nonum exercet influxum, sed tantum supponitur ex parte materiæ entitas capax terminandi quamlibet ex illis vnionibus sine aliquo influxu orto ab illa: ergo non maior virtus requiritur ad terminandam duplicem vnionem simul, quam successiue: ergo materia, quæ potest terminare successiue duplicem vnionem, poterit simul vtramque terminare. Hinc clarè deprehendes distinctionem inter terminationem duplicis vnionis ad duplicem formam, & duplicem receptionem earundem vnionum, vel formarum. Quando recipitur duplex forma, vel duplex vnio in materia datur duplex receptio, vtrique orta ex materiæ visceribus & ex virtute illius tanquam ex causa, quapropter maior virtus requiritur ex parte materiæ, sicut ex parte cuiuslibet causæ, vt simul duplicem edat causalitatem, circa quas conatum adhibet, & exercitium virtutis causatiuæ; quando vero materia terminat duplicem vnionem, creatam ad duplicem formam etiam creatam, nihil reperitur ortum ex visceribus materiæ, in quo causando suam exerceat virtutem, ac proinde non maior virtus requiritur ad terminandam simul illam duplicem vnionem, quam illa quæ requiritur ad successiue vtramque terminandam.

21 Obiic. Potest Deus creare materiam, quæ sit potens terminare successiue duplicem vnionem, & non simul: ergo maior virtus requiritur ad terminandam duplicem vnionem simul, quam ad eandem successiue terminandam. Resp. negando antecedens propter rationem iam datam, quia terminus per puram terminationem, nihil præstat, in quo possit suam infundere virtutem, neque materia dum terminat ponit aliquem conatum, neque influxum, vt actu terminet, sicut ponit efficiens, vel ipsa poneret ad recipiendam vnionem. Et sicut Deus non potest producere albedinem potentem terminare successiue visionem hominis, & equi, & impotentem vtramque simul terminare, ita neque materiam quæ possit successiue, & non simul duplicem terminare vnionem, non enim maiorem influxum præstat materia in vniones præcisè quatenus illas terminat, quam albedo in visiones, tam enim materia, quam albedo se habent respectu vnionum, & visionum, vt purè terminos in nullo genere causæ influentes in vniones, & visiones, quas terminant, neque refert materiam esse terminum intrinsecum vnionis, & albedinem terminum extrinsecum visionis, quia ratio intrinseci, vel extrinseci nullam dicit causalitatem, nullumque influxum.

22 **SEXTA CONCLUSIO.** In tota latitudine formarum possibilem nonnullæ erunt formæ substantiales, quæ absque aliqua ipsarum repugnantia possint informare eandem materiam quin vna petat expulsionem alterius. Hanc conclusionem tradidit recens quidam de formis diuersæ spe-

ciei, quam impugnât in formis eiusdem speciei: ego verò de omnibus idem fero iudicium. Ratio est: de conceptu quidditatiuo formæ substantialis abstrahentis ab existentibus, & possibilebus non est impossibilitas cum aliis formis eiusdem, vel diuersæ speciei, neque prædicatum aliquod, quod per locum intrinsecum connexionem habeat cum hac impossibilitate: ergo possibile sunt formæ, quæ illa careant. Secundò nulla inuenitur repugnantia in his formis, imò neque ratio aliqua, quæ suadeat formas omnes esse impossibiles, cum illam impossibilitatem solam nos docuerit experientia, quam de formis purè possibilebus non habuimus. Possent hæc formæ ex se immediatè non compossibiles præcipuè si specie differrent, esse impossibiles ratione dispositionum, quas supponerent, possent etiam dispositiones non impossibiles secum asserre, & in hoc casu simultanea informatio, & receptio plurium formarum in eadem materia ex omni capite esset naturalis, quia ex parte materiæ supernaturalis non esset, quia iam probaui concl. i. posse dari materiam ex se naturaliter potentem plures formas sibi vnire, & recipere, neque ex parte formarum, neque dispositionum, quæ amico foedere possent in idem subiectum conuenire, neque ratione agentium, quia vt dicebam num. 12. simultas formarum, quarum quælibet potest ab agenti naturali produci ratione agentium præcisè supernaturalis non eaderet; in reliquis autem euentibus quando ex aliquo capite simultas non potest naturaliter contingere etfi ex aliis capitibus naturaliter non repugnaret: verbi gratia, cum materia ex se potens terminare vnionem duplicis formæ impossibilis, vtramque de facto simul terminaret, illa simultas absolutè supernaturalis dicenda esset non ratione materiæ; sed ratione formarum ex se impossibilium.

23 Obiic. Materia prima semper est sufficienter informatà vniuocà formà adæquatà: ergo non indiget aliâ formâ: ergo superflua erit illi informatio illius formæ. Confirmatur: materia prima ideo recipit formam, quia indiget illa, sed non potest indigere duplici formâ: ergo non potest illam recipere. Resp. materiam primam sufficienter informari vnica formâ, ex quo infertur aliam non esse illi necessariam, non tamen infertur esse superfluum, plura enim, quæ necessaria non sunt, valde vtilia existunt, lux enim acri non est necessaria, non tamen illi superflua est. Secundò etiam si secunda forma nullam materiæ vtilitatem asserret, esset necessaria composito, quod constituit, & ex hoc capite non inutilis esset, neque superflua, neque ex hoc capite repugnaret, id enim inutile, & superfluum dicitur absolutè quod omni vtilitate caret, non quod vni, vel alteri entitati non vtile est. Ad confirmationem Respondeo dato materiam vniam recipere formam, quia illa indiget, & concessio, quod aliâ non indigeat, negando, non posse recipere aliam, non enim rectè infertur, materia recipit hanc formam, quia indiget illâ: ergo non potest recipere aliam, quâ non indiget, potest enim recipere vniam formam propter indigentiam, & aliam propter potentiam, seu indifferentiam, quam habet ad illam, sicut acri recipit proprias qualitates, quia indiget illis, & recipit lucem, quâ non indiget, quia capax est recipiendi illam.

§. III.

De formis accidentalibus iudicium fertur.

24 **P**lures formas accidentales inter se disparatas posse simul reperiri in eodem subiecto media inhesionem & media informatione sensibus percipimus, sentimus enim albedinem, dulcedinem, & præsentiam in eodem subiecto. Formas contrarias, verbi gratia calorem, & frigiditatem esse impossibiles, & mutuò se expellere suadet experientia. Hanc impossibilitatem in naturam formarum ferè omnes reducant, ex eo enim quod disponent ad formas inter se immediatè oppositas, talem naturam fortiuntur, vt eandem impossibilitatem inter se æmulentur, quam formæ, ad quas disponent, sortiuntur. Formas adæquatas eiusdem speciei, & eiusdem omnino rationis esse etiam impossibiles monstrat experientia, non enim possum ego habere duplicem præsentiam, duplicem quantitatem, aliavè huiusmodi accidentia. Nonnulli reuunt concedere has formas ex natura sua esse impossibiles per oppositionem aliquam, quam inter se habeant, & asserunt totam illarum impossibilitatem oriri ex inca pacitate

§. I.

De effectu primario.

incapacitate subiecti, quod non potest duplicem formam accidentalem eiusdem omnino rationis sustinere. Censeo impossibilitatem formarum accidentalium non oriri ex incapacitate subiecti, quia si ex hac oriretur, neque diuinitus possent in eodem subiecto reperiri, ut probauimus supra, sed fide certum est in Eucharistia habere corpus Christi plures praesentias definitiuas eiusdem speciei: ergo naturalis ipsarum repugnantia non oritur ex repugnantia subiecti. Ex praesentis definitiuus gradum facio ad praesentias circumscriptiones, etiam si specie distinguantur, quod ego non censeo, quas etiam posse in eodem subiecto reperiri fert communis sententia. Neque hac repugnantia praecise ex defectu virtutis agentium potest oriri, quia cum ego virtutem habeam ad acquirendam per motum progressum praesentiam in hoc spatio, & extrinsecum agens virtutem habet ad imprimendum mihi impulsus, quo in alio spatio praesentiam distinctam acquiram, si termini ratione sui, vel ratione subiecti non repugnant, simul a diuersis virtutibus producerentur. Ex hoc infero: repugnantiam horum accidentium oriri ex impossibilitate, quam inter se habent, ratione cuius in genere cause formalis ad inuicem se expellunt.

25 Censeo similiter impossibilitatem accidentium contrariorum caloris, & frigiditatis oriri tantum ex oppositione ipsorum, & nullo modo ex incapacitate subiecti. Probo hanc conclusionem a paritate accidentium eiusdem speciei, quae tantum opponuntur ratione sui, & non ratione subiecti, & a paritate accidentium disparatorum albedinis, & caloris, in quibus, quia deficit formalis oppositio, nulla reperitur, quod est signum tantum impossibilitatem accidentium oriri ex oppositione formali ipsorum. Ratione etiam eandem paritatem confirmo. Non maior virtus requiritur ex parte subiecti ad recipiendam nigredinem simul cum albedine, quam ad recipiendum calorem simul cum eadem albedine cum supposita iam receptione albedinis ex parte subiecti non requiritur maior virtus ad effectum, qui perfectior non est, sed supposita iam albedine, nigredo neque illius receptio, quae esset eadem si albedo non supponeretur, non est perfectior calore, & receptione illius: ergo supposita iam albedine in subiecto, ex parte subiecti, non maior virtus requiritur per se loquendo independentem ab impossibilitate formarum, ad coniungendam nigredinem per receptionem cum albedine quam ad coniungendum calorem cum eadem albedine: sed potest coniungere calorem cum albedine: ergo praecise si aliud non sit impedimentum poterit subiectum ex se coniungere nigredinem cum albedine, sicuti componit calorem, & albedinem. Dices formam arguendi non esse bonam, quia maior virtus requiritur ad producendam muscam, quam ad producendum hominem, nihilominus valet homo hominem producere, & muscam producere non poterit. Respondeo me non arguere: potest subiectum recipere calorem: ergo poterit recipere albedinem, ad quam non requiritur maior virtus, sed supposita iam ex parte subiecti virtute ad utramque qualitatem recipiendam, inferre ex eo quod non maiorem conatum impendat virtus passiva in receptione huius qualitatis, quam illius, posse componere quatenus est ex se receptionem huius in qua maiorem conatum non impendit cum receptione, cum qua componit aliam, in qua maiorem vel saltem aequalem virtutem in actu secundo exercet.

26 Ex hoc infero: posse reperiri in eodem subiecto duplicem formam accidentalem, siue eiusdem speciei, siue contrariam, quia quoties impossibilitas tantum oritur ex mutua ipsarum oppugnatione, & non ex incapacitate subiecti, illa non obstat de potentia Dei absoluta possunt formae in eodem dari subiecto. Haec de formis, quae opponuntur tantum ratione subiecti, sunt tamen aliae formae accidentales, quae obiecta opposita respiciunt sicuti amor, & odium, assensus, & dissensus, quarum oppositionem explico Controu. 5. de anima Punct. 3.

PUNCTUM III.

De effectibus causa formalis.

Duplex formalis effectus vulgo circumfertur, primarius, & secundarius; hic negatiuus, ille positiuus, de utroque sigillatim disputabo.

1 Dixi saepe effectum formalem primarium formae nihil aliud esse, quam totum compositum, quod dicitur effectus formae, ex qua tanquam ex causa formali intrinseca componitur. Causalitas, quam formae assignauimus totum suum esse effectum suadet, quia cum hac sit vnio, & quod ex vnione resultat sit totum compositum, hoc effectum dicimus, in quem fertur causalitas formae, vnio videlicet. Deinde causa intrinseca causat, semetipsam exhibendo effectui quem componit: sed quod componit forma, & cui seipsam exhibet est totum: ergo totum est effectus formalis formae. Hoc effectui formali assignato optime subsistit illud tritum proloquium, quo dicitur impossibile esse dari formam in subiecto sine formali effectui, quia cum totum nihil aliud sit, quam materia, forma, & vnio, eo ipso, quod detur forma vnita subiecto, datur materia, forma, & vnio, & necessarii datur totum, quod ab his entitatibus simul sumptis non distinguitur. Neque quidquam aliud potest inueniri quod possit esse effectus, cum sit positiuus, & forma nihil aliud positiuum causet per vnionem ad materiam, nihil enim inuenitur postquam forma est vnita materiae praeter compositum, materiam, formam, & vnionem, sed forma non est causa materiae seorsim sumptae, neque vnionis seorsim, neque materiae, & vnionis, neque ipsius formae seorsim sumptae, quia nullam ex his entitatibus intrinsece componit, neque extrinsece causat; ergo tantum potest esse causa totius, seu materiae, formae, & vnionis simul sumptarum, quae a toto non distinguuntur: ergo nullus effectus positiuus formae potest dari praeter totum: ergo effectus formalis, qui positiuus est, non distinguitur a toto composito.

2 Ex his inferes contra recentiores, quibus patrocinatur Rub. materiam ut informatam non esse effectum formalem formae, quia materia ut informatam non est totum, sed tantum dicit materiam cum informatione, seu materiam habentem formam, forma autem neque est causa materiae, neque informationis, seu habitationis formae, ut modò expendebam. Si hoc teneas, videbis saepe multos vanè terri vanis difficultatibus, quas rem non percallentes petunt ex negatione effectus formalis posita forma in subiecto, saepe enim anguntur quomodo visio inharens lapidi, non illum constitueret videntem, ex quo inferri existimant non illi tribuere effectum formalem, & quomodo gratia habitualis in purè homine filium adoptiuum constituat, & hunc effectum Christo Domino non tribuat. Semper enim forma suum effectum formalem tribuit, quod est compositum, sed quia eadem forma cum diuersis subiectis diuersa composita constituit, hinc est, quod diuersos fortitur effectus formales. Haec ratione visio, etsi lapidi posset vniri non illum constitueret videntem, quia videns dicit compositum ex visione, & natura animalis, & non quodcumque compositum constitutum ex visione, & alio quodcumque subiecto. Similiter filius adoptiuus dicit compositum ex gratia habituali, & subiecto, quod non sit filius naturalis, & gratia habitualis vnita Christo Domino non componit concretum, cuius subiectum quod est hoc suppositum Christus, filius naturalis non sit, & ita non constituit filium adoptiuum quando vnitur Christo: quando verò vnitur homini puro constituit quoddam concretum sanctum, cuius subiectum non est filius naturalis & ita illius effectus formalis, seu totum, quod resultat ex homine & gratia est filius adoptiuus. Si verò eadem gratia lapidi vniretur illius effectus formalis, non esset totum, quod sanctum diceretur, quia sanctum dicit concretum constans ex gratia habituali, & natura intellectuali.

3 Inferes, ex his nihil aliud esse formam suum effectum formalem tribuere subiecto, quam cum illo totum constituere, in quo sensu posset etiam dici, si ita ferret usus, materiam suum effectum materialem tribuere formae, quia sicut forma cum materia componit totum, ita materia cum forma idem componit, & utraque est de essentia totius. Est tamen specialis ratio, propter quam praevaluit usus, ut totum potius diceretur effectus formalis formae, quam effectus materialis materiae, etsi utroque modo dici posset. Haec est indifferentia, quam habet materia, quae de